

MEERJARENPLAN 2024-2029

EEN BIJDRAGE AAN EEN INCLUSIEVE GESCHIEDENIS

BLACK LIBERATORS.NL

”

People should know!

Dr. Jefferson Wiggins (1925-2013),
960th Quartermaster Service Company

Alex Brothers op bezoek bij de familie Daemen, Maastricht

COLOFON

Black Liberators.nl:
Een bijdrage aan een inclusieve geschiedenis

Meerjarenplan 2024-2029
Stichting Black Liberators in the Netherlands

Maastricht, juli 2024

Militairen van het 784th Tank Battalion en een lokaal lid van het verzet, Tegelen

INHOUD

4 HOE HET BEGON

5 ONZE BIJDRAGE AAN EEN INCLUSIEVE GESCHIEDENIS

9 TEAM EN PARTNERS

HOE HET BEGON

In 2009 keert de Afro-Amerikaanse veteraan Jefferson Wiggins voor het eerst terug naar Nederland. Tijdens de oorlog had hij er maandenlang gewerkt op de Amerikaanse begraafplaats in Margraten, waar hij in erbarmelijke omstandigheden graven moest delven voor duizenden doden. De herinneringen aan deze traumatische periode had hij dan ook ver weggestopt. Maar tot zijn verbazing merkt hij dat bijna niemand hier iets afweet van het feit dat het Amerikaanse bevrijdingsleger gesegregeerd was. Afro-Amerikaanse soldaten waren de grote afwezige in oorlogsfilms. Hun verhaal werd niet verteld in de geschiedenisboeken. Het maakt iets in hem los. “People should know.”

In deze woorden ligt het begin van het project Black Liberators in the Netherlands. Tot aan zijn dood zal Wiggins zich blijven inzetten voor meer bekendheid en erkenning voor de rol van Afro-Amerikaanse soldaten bij de bevrijding van Europa, en in het bijzonder de meer dan 15.000 die in Nederland gestationeerd zijn. Daarvoor roept hij de hulp in van Mieke Kirkels, met wie hij samen zijn herinneringen opschrijft. Een jaar na zijn dood komen ze uit in het boek Van Alabama naar Margraten. Kirkels zal zijn missie voortzetten, want er melden zich bevrijdingskinderen wiens vader een Afro-Amerikaanse soldaat is. Hun verhalen vormen aanleiding tot het boek Kinderen van Zwarte Bevrijders, dat in 2017 uitkomt. Al die verhalen zijn de basis van het digitale boek BlackLiberators.nl, dat ter gelegenheid van 75 jaar bevrijding online komt. Ondertussen inspireren de verhalen verschillende documentaires, graphic novels, toneelstukken en een reizende tentoonstelling.

Nu, na veertien jaar, draagt Mieke Kirkels het stokje over aan de volgende generatie. De vorig jaar opgerichte Stichting Black Liberators in the Netherlands zal het werk voortzetten dat ooit door Jefferson Wiggins werd begonnen. Want de bijdrage van vele Afro-Amerikaanse soldaten, en andere soldaten van kleur, aan onze vrijheid is nog steeds voor velen helaas een onbekend verhaal. Dit zijn onze plannen voor een meer inclusieve geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog.

Militairen met de bevolking in Brunssum

Geparkeerde vrachtwagens in de Joseph Hollmanstraat in Maastricht

ONZE BIJDRAGE AAN EEN INCLUSIEVE GESCHIEDENIS

Niet alleen leidde het werk van Mieke Kirkels tot twee door haar geschreven boeken, het vormde ook de basis voor de website BlackLiberators.nl. Naast de verhalen die uit het onderzoek kwamen, biedt de website ook plek aan een educatief digitaal lesboek. Het is dan ook vanzelfsprekend dat deze website een centrale rol speelt in onze plannen voor de periode 2024-2029, waarvoor we vier speerpunten hebben geformuleerd: verder historisch onderzoek, educatie, publieksvoorlichting en erkenning voor veteranen.

Verder historisch onderzoek

Gedegen historisch onderzoek vormt de basis van de overige drie speerpunten. Een deel van het onderzoek zal door de stichting zelf worden uitgevoerd. Parallel daaraan wordt met Prof. Kees Ribbens (NIOD/Erasmus Universiteit) en dr. Mathilde Roza (Radbouw Universiteit) gewerkt aan het creëren van een PhD-positie om ook wetenschappelijk onderzoek naar dit onderwerp aan te jagen.

In beide trajecten zal de samenwerking gezocht worden met onder meer Afro-Amerikaanse groeperingen en instellingen, waaronder de Afro-American Historical and Genealogical Society en Howard University, een van de Historically Black Colleges and Universities in Amerika. Het gaat hier immers niet alleen om de geschiedschrijving van de bevrijding van Nederland, maar ook om de geschiedschrijving van de Afro-Amerikaanse gemeenschap. Voor een inclusieve geschiedschrijving zijn hun perspectieven en stemmen essentieel.

Binnen het onderzoek zullen drie thema's bijzonder onze aandacht hebben:

- *De stationering van Afro-Amerikaanse militairen in Nederland:* naast het documenteren van de locaties en hun verrichtingen, wordt er gekeken naar hoe de Nederlandse bevolking en deze militairen met elkaar omgingen.
- *Kinderen van Zwarte bevrijders*: duidelijk is dat er uit de relaties tussen Nederlandse vrouwen en Afro-Amerikaanse militairen verschillende kinderen werden geboren. Hun levensverhalen en in het bijzonder de zoektocht naar hun vaders blijven onze aandacht behouden.

Tijdens en na Operatie Market Garden waren Afro-Amerikaanse militairen actief in Nijmegen en omgeving, waaronder hier in Wijchen.

- *De 172 van Margraten:* niet elke militair zou de oorlog overleven. Op de Amerikaanse begraafplaats in Margraten liggen 169 Afro-Amerikaanse soldaten begraven en worden er 3 herdacht als vermiste. Hun levensverhalen worden uitgezocht.

Daarnaast vindt de stichting het ook belangrijk om oog te hebben voor andere soldaten van kleur, zoals de Zwarte militairen die dienden in de legers van de Gemenebestlanden.

Educatie

Met het educatieve digitale lesboek, dat zowel in het Engels als in het Nederlands beschikbaar is, is er al een waardevolle methode voor vmbo, havo en vwo leerlingen. Primair richt deze methode zich op de geschiedenis, maar er is ook aandacht voor burgerschap. Racisme en discriminatie blijven helaas actuele thema's die ook als zodanig binnen de methode behandelt worden. Deze methode zullen we door ontwikkelen. Tegelijkertijd vragen we andere aanbieders van educatieve programma's om soldaten van kleur op te nemen. Een voorbeeld hiervan is Any1, een landelijk aangeboden multiperspectief programma dat de Duitse begraafplaats in Ysselsteyn, de Amerikaanse begraafplaats in Margraten en de Georgische begraafplaats op Texel met elkaar verbindt.

Maar we kijken niet alleen naar het reguliere onderwijs. De Nederlandse krijgsmacht leidt haar personeel op via verschillende scholen en instituten binnen de organisatie zelf. Daarnaast bestaat er ook een gespecialiseerd kennis- en onderzoekscentrum, het Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH), met expertise op het gebied van de Nederlandse militaire geschiedenis. De opgedane kennis en expertise kan via deze scholen en instituten beschikbaar worden gesteld. Zo zijn er al verschillende educatieve boeken over de Black Liberators onder het militair personeel verspreid.

Publieksvoorlichting

In het onder de aandacht brengen van de bijdrage van Afro-Amerikaanse militairen aan de bij bevrijding van Nederland spelen de eigen kanalen een belangrijke rol. Naast de website maken we ook gebruik van Facebook en Twitter en hebben we een eigen nieuwsbrief. Maar ook gaan we door met het opzetten, aanjagen en ondersteunen van initiatieven die zich op een groter publiek richten. Voorbeelden uit het verleden zijn de reizende expositie die het Vrijheidsmuseum in Groesbeek, Maastricht en het NIOD in Amsterdam aandeed, en de twee documentaires over kinderen van Zwarte bevrijders die uitgezonden werden door de NPO. Ook Andere Tijden wijdde een uitzending aan het onderwerp. Het is slechts een kleine greep uit de initiatieven waarbij tot nu toe betrokkenheid is geweest.

Op de korte termijn focust de stichting zich op activiteiten die plaatsvinden in het kader van 80 jaar bevrijding. Niet alleen heeft Omroep ZWART belangstelling om een documentaire te maken over bevrijders van kleur, we werken onder meer met de organisatie van de herdenking van de Waaloversteek van september 1944 aan het onder de aandacht brengen van de rol van Afro-Amerikaanse militairen in de operaties in de omgeving van Nijmegen.

Op de lange termijn kan er, naast het delen van verhalen via de eigen kanalen, ook een publicatie over het onderwerp verwacht worden. Verschillende uitgevers hebben daar al belangstelling voor getoond. Ook zijn we in contact met het in oprichting zijnde Bevrijdingsmuseum Maastricht, om deze unieke lokale bevrijdingsgeschiedenis daarin een plek te geven.

Erkenning van veteranen

Sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog heeft een beperkt aantal Zwarte veteranen Nederland bezocht. Soms op eigen gelegenheid, soms vanwege een officiële uitnodiging. Zo was in 2019 Rev. Matthew S. Brown Jr. een van de eregasten tijdens de opening van het herdenkingsjaar 75 jaar bevrijding in Terneuzen. Daarna sprak hij op meerdere plekken in de provincie Limburg, waaronder op de Amerikaanse Begraafplaats in Margraten. Daar herdacht hij de Afro-Amerikaanse militairen die, in tegenstelling tot hem, de oorlog niet overleefd hadden. Een jaar later, in 2020, werd dr. James W. Baldwin door Nederland op de Nederlandse Ambassade in Washington D.C. bedankt voor zijn rol bij de bevrijding van Nederland in maart 1945. Door corona was het helaas voor hem niet terug te keren naar de regio Venlo, waar hij enkele weken geweest was tijdens de oorlog.

De stichting zal zich inspannen om nog levende veteranen te achterhalen. Niet alleen om hun verhalen te kunnen optekenen, maar ook om, in samenwerking met onder meer de Nederlandse Ambassade in Amerika, hen alsnog de erkenning te geven die ze verdienen, en ze te laten terugkeren naar Europa.

Ons eigen onderzoek heeft tot nu toe uitgewezen dat meer dan 15.000 Afro-Amerikaanse militairen voor kortere of langere tijd in Nederland, in het bijzonder in Zuid-Limburg, gestationeerd zijn geweest. Over heel Europa gezien is het aantal nog vele malen groter. Toch is er nog nergens een plek waar hun algehele bijdrage aan de bevrijding geëerd wordt. Als eindstuk zal de stichting zich dan ook inzetten om uiterlijk met 85 jaar bevrijding een monument op te richten die hun belangrijke rol, terwijl ze te maken kregen met racisme en discriminatie, eindelijk erkent.

Zo krijgt deze groep militairen een plek binnen het voorheen witte narratief over de bevrijding van Europa.

Militairen en kinderen van het gezin Van de Vossenberg in het Brabantse Handel

We fought gallantly. When I say we, I mean people who looked like me.

Rev. Matthew S. Brown Sr. (1922-2021), 9th Infantry Division

TEAM EN PARTNERS

In 2023 is de Stichting Black Liberators in the Netherlands opgericht. Deze stichting heeft zich als doel gesteld om de kennis over de bijdrage van Zwarte militairen tijdens de Tweede Wereldoorlog te bevorderen, en daarmee zo ook te zorgen voor meer waardering en eer voor deze militairen. Het bestuur wordt gevormd door:

- Theo Bovens (voorzitter), oud-gouverneur provincie Limburg en Eerste Kamerlid
- Anita Broer, docent United World College Maastricht
- Stanley Nooitmeer, luitenant-kolonel Koninklijke Marechaussee en voorzitter Stichting Multicultureel Netwerk Defensie
- Camille Oostwegel, ondernemer en initiatiefnemer documentaire *Het kogelgat van Château St. Gerlach*
- Maureen Peters, kleinkind van een Zwarte bevrijder

De bestuursleden ontvangen geen vergoeding voor de werkzaamheden.

Het is de ambitie om voor het project een team van jonge historici en andere young professionals te vormen. Het projectleiderschap wordt momenteel ingevuld door historicus Sebastiaan Vonk (De Gezichten van Margraten/Oorlogsgravenstichting). Mochten er onvoldoende financiële middelen geworven worden, dan zal geprobeerd worden om een deel van de werkzaamheden met vrijwilligers in te vullen.

Partners

Belangrijk zullen ook de vele partners en contacten blijven waar in de afgelopen jaren al mee is samengewerkt. Daaronder vallen onder meer de Nederlandse Ambassade in Washington D.C., de Amerikaanse Ambassade in Den Haag, Footsteps Researchers en the Afro-American Historical and Genealogical Society. Voor advies bij dit project kunnen we onder meer rekenen op prof. Kees Ribbens en Mieke Kirkels. Voor technologische ondersteuning kunnen we rekenen op de gerenommeerde websitebouwer 51North.

Een dag na de bevrijding van Venlo verlaat de 784th Tank Battalion de stad

BL
BLACK
LIBERATORS.NL